

Praxe jako aktivita

Marxovo mimořádné zdůraznění významu praxe pro člověka i pro společnost je jenom podtržením jedné stránky fenoménu mnohem širšího (rozšířenějšího), totiž významu akcí a aktivit pro všechny subjekty vůbec, tedy nejen pro živé bytosti, ale i pro všechny subjekty předživé, a v důsledku toho pro povahu celého světa. Ve filosofii pak speciálně je třeba ono rozlišení aplikovat na pojetí pravdy: pravda sama není žádný předmět, o kterém by se dalo něco vypovídat, nýbrž je důležitá (a závazná) pro aktivitu vypovídání o čemkoli. Tak jako se pravda vztahuje k čemukoli (a „ukazuje“ to ve svém světle), tak se každá aktivita či praxe (a zejména myšlenková, rozumová) musí nebo aspoň má vztahovat k čemukoli, ale zase ve světle pravdy. A to je možné pouze díky povaze subjektivní aktivity a vůbec subjektu: zatímco pouhá událost proběhne až do konce (nebude-li rušena) a pak skončí, její subjekt (který si ona událost musí ustavit a udržovat, případně opravovat) ji dvojnásobem přesahuje. Předně ji přesahuje „dovnitř“, neboť dokáže „čerpat“ z hlubších vrstev jejích vnitřních hlubin a tak získat možnost samu událost pozměnit, takže skončí jinak; a za druhé ji přesahuje i „reálně“ tím, že tuto změnu uskuteční díky své ek-staticčnosti. (A to je právě to, co nejen nevzal vážně, ale přímo programově popíral Karel Marx.)

(Písek, 150811-2.)